

Paternal experiences in Iranian men: a phenomenological study

Eskandari N¹ - *Simbar M²- Vedadhir A³ - Baghestani AR⁴.

1- PhD Student of Reproductive Health, Department of Midwifery and Reproductive Health, Faculty of Nursing and Midwifery, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

2- Associate Professor, Department of Midwifery and Reproductive Health, School of Nursing and Midwifery & Reproductive Endocrinology Research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Science, Tehran, Iran. **(Corresponding author)**

E mail: msimbar@sbmu.ac.ir

3- Associate Professor, Department of Anthropology, Faculty of Social Sciences, Tehran University & Fellow of the Social Health Group, The Academy of Medical Sciences of Iran, Tehran, Iran.

4- Department of Biostatistics, School of Paramedical Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Abstract

Introduction: Understanding men's lived experiences of fathering is necessary to provide knowledge and educational intervention to facilitate transition to parenthood. In this regards, present study designed to explore men's experiences of fathering in Iran.

Method: This research was a phenomenological study and participations were 17 Iranian men from Qom City, who had one health infant. Depth interviews using a semi-structured questionnaire were used for data gathering. Data was analyzed with Smith's Interpretative Phenomenological Analysis approach. Participants were recruited by purposeful sampling method and sampling process continued until the data saturation.

Results: Lived experiences of fathering were categorized in five themes including evolution and change, satisfaction and gladness, conflict and dichotomy, challenge and worry, demands and expectations. Following child birth, fathers perceived entering to a new stage of their life, developing in personal and social domains, Prioritizing child in their life and shifting in attitude toward their wives. On father's viewpoint, child was a source of pride, love and joyance and known as a cause of improvement in occupational and economic conditions, elevation of men's social status, and stability in family life. Modern believes and traditional behaviors, restriction or freedom, and importance or unimportance of child's gender were conflicting perceptions that fathers experienced of fathering. Taking distance from self, insufficient supports, paternal responsibilities, isolation in home and difficulties related to the child, were challenges that could have led to higher stress levels in fathers. More supports by society and understanding by wife were father's expectations.

Conclusion: Fathering was a positive revolution and a satisfactory experience for Iranian men and no one of them expressed dissatisfaction from fathering. Following parenting, fathers experienced conflicts and worries and they expressed need more family and social supports to play better their paternal role and to fulfill difficulties related to fatherhood.

Keywords: Father, father's lived experiences, paternal experiences, qualitative study.

Received: 7 October 2015

Accepted: 3 June 2015

تجربه زیسته پدری در مردان ایرانی: یک مطالعه پدیدارشناسی

نرگس اسکندری^۱، *معصومه سیمر^۲، ابوعلی ودادهیر^۳، احمد رضا باغستانی^۴

۱- دانشجوی دکتری بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۲- دانشیار، گروه مامایی و بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی و مرکز تحقیقات اندوکرینولوژی تولید مثل، پژوهشکده علوم غدد درون ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسؤول)
پست الکترونیکی: msimbar@sbmu.ac.ir
۳- دانشیار، گروه انسان شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران و عضو گروه سلامت اجتماعی فرهنگستان علوم پزشکی ایران.
۴- استادیار، گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

نشریه پژوهش پرستاری دوره ۱۰ شماره ۴ زمستان ۱۳۹۴ ۱۱۶-۱۰۵

چکیده

مقدمه: شناخت تجربه زیسته مردان از پدر شدن می تواند به فراهم نمودن اطلاعات و مداخلات آموزشی با هدف تسهیل انتقال آنان به دوران والدی کمک کند. در این راستا پژوهش حاضر با هدف تبیین تجربه زیسته مردان از پدر شدن در مردان ایرانی طراحی گردید. **روش:** مطالعه حاضر یک مطالعه کیفی با رویکرد پدیدارشناسی و مشارکت کنندگان شامل ۱۷ نفر از مردان ساکن شهر قم بودند که برای اولین بار پدر شدن را تجربه می کردند. جهت گردآوری داده ها از مصاحبه عمیق با استفاده از پرسشنامه نیمه ساختار یافته و جهت آنالیز داده ها از روش تحلیل پدیدار شناسی تفسیری اسمیت استفاده گردید. نمونه گیری به روش در دسترس از سطح جامعه انجام و تا اشباع داده ها ادامه یافت.

یافته ها: تجربه زیسته مردان از پدر شدن در ۵ درونمایه اصلی شامل تحول و دگرگونی، رضایت و خرسندی، تناقض و دوگانگی، چالش و نگرانی، خواسته ها و انتظارات تبیین گردید. مردان با تولد فرزند ورود به مرحله ای جدید از زندگی، تکامل فردی و اجتماعی، اولویت یافتن فرزند و تغییر نگرش نسبت به همسر را تجربه می کردند. فرزند منشاء افتخار، عشق و شادی و موجب بهبود شرایط شغلی و اقتصادی، ارتقاء جایگاه اجتماعی پدر و استحکام خانواده برای پدران محسوب می شد. داشتن تفکر مدرن و رفتار سنتی، ایجاد محدودیت یا آزادی، اهمیت یابی اهمیتی جنسیت فرزند، گسترش یا محدودیت ارتباطات اجتماعی، دریافت های متناقض مردان از پدر شدن بودند. دور شدن از خود، ناکفایتی حمایت های موجود، انجام وظایف پدری، انزوای مرد در خانه و مسائل مرتبط با فرزند چالش هایی بودند که موجب نگرانی پدران می شدند. پدران از جامعه انتظار حمایت و از همسر خود انتظار درک بیشتر داشتند.

نتیجه گیری: پدر شدن تحولی مثبت و تجربه ای رضایت بخش در زندگی مردان ایرانی محسوب می شود و هیچ یک از مشارکت کنندگان از پدر شدن خود ابراز نارضایتی نکردند. مردان به دنبال پدر شدن نگرانی و تناقضاتی را تجربه کرده و بیان کردند برای ایفای بهتر نقش پدری و پشت سر گذاشتن سختی های آن نیازمند حمایت های اجتماعی و خانوادگی هستند.

کلید واژه ها: پدر، والدی، تجربه زیسته پدری، پدیدارشناسی.

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۷/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۳/۱۳

مقدمه

از دیدگاه اجتماعی تولد و ورود فرزند به خانه نقطه شروع پدر شدن است (۱). افزوده شدن فرزند به خانواده تحولاتی مانند تغییر در وظایف و درک پدران از خود را به دنبال داشته (۲) و می تواند موجب بروز کشمکش و تضادهایی در زندگی آنان شود (۱). بنابراین پدر شدن به عنوان یک مرحله انتقالی در زندگی مردان، فرآیندی استرس زا محسوب شده که ممکن است با افسردگی، انزوای اجتماعی و اختلال در ارتباط با همسر و فرزند همراه باشد (۳).

در گذشته محققین نقش و نیازهای پدران نادیده گرفته می شد (۴) تا جایی که اطلاعات مرتبط با پدری از مطالعات مادری و قضاوت مادران در مورد پدران استخراج می گردید (۵). ولی در دهه های اخیر به دنبال تغییرات ایجاد شده در شرایط اجتماعی و فرهنگی، تغییر در الگوی استخدام، بیکاری مردان و افزایش تعداد زنان شاغل که دگرگونی های جدی در الگوی مراقبت از کودکان به همراه داشته است، این ضرورت ایجاد شد که مردان علاوه بر کسب درآمد، در اموری مانند بارداری، زایمان (۶)، مراقبت و پرورش فرزند و مسئولیتهای خانه به طور فعال مشارکت داشته باشند (۷).

به موازات این تغییرات و تاکید بر نقش مردان در سلامت خانواده، تمایل محققین برای پاسخ به این سؤال که مردان چگونه نگرش مردانه خود را شکل می دهند و چگونه با جهان اطراف ارتباط برقرار می کنند افزایش یافت (۸) و مطالعات متعددی با هدف تبیین تجربه مردان از پدری طراحی گردید (۷، ۹-۱۶). مطالعات کیفی ابزاری ارزشمند برای دستیابی به این هدف محسوب می شوند زیرا به کشف درک و تجارب افراد کمک کرده و به توضیح در مورد چرایی و چگونگی یک پدیده می پردازند (۱۷). نتایج این مطالعات نشان می دهد پدر شدن یک رویداد استرس زا برای مردان است زیرا توانمندی های آنان را برای مقابله با شرایط جدید به چالش می کشد، این در حالی است که خدمات کافی برای حمایت از پدران در جوامع مختلف وجود ندارد (۹، ۱۲، ۱۸).

همسو با مطالعات انجام شده در سایر کشورها، توجه محققان ایرانی به نقش مردان در سلامت خانواده افزایش یافته و مطالعاتی در این زمینه انجام شده است که برای نمونه می توان به موارد زیر اشاره کرد: بررسی نیازهای آموزشی پدران در مورد مراقبت های دوران بارداری (۱۹، ۲۰)، مشارکت مردان در تنظیم خانواده (۲۱، ۲۲)، تأثیر مشاوره بر نگرش مردان نسبت به بهداشت باروری [۲۳]، مشارکت مردان در مراقبت از زنان باردار (۲۴) و مشکلات روانی مردان قبل و پس از تولد فرزند (۲۵). ولی در جستجوی انجام شده مطالعه ای

که به بررسی تجربه مردان از پدر شدن، فرآیند پدر شدن و نیازها و چالش های مردان در این زمینه بپردازد یافت نشد. این در حالی است که مطالعه جایگاه و موقعیت پدران پس از تولد فرزند می تواند اطلاعات ارزشمندی را در اختیار مراقبین بهداشتی قرار دهد تا با طراحی مداخلات لازم، گذر مردان از این مرحله انتقالی را تسهیل نمایند که نتیجه آن تقویت مهارت و کاهش فشارها و اختلالات روانی در مردان است (۵). از آنجا که مطالعه پدیدارشناسی، پدیده ها و نمود آن ها را همان گونه که تجربه می شوند توصیف می کند و به دنبال روشن ساختن ساختار و جوهره پدیده های تجربه شده و توصیف دقیق آن از طریق تجزیه و تحلیل تجارب زندگی مشارکت کنندگان می باشد (۲۶)، بنابراین مطالعه حاضر با هدف تبیین تجربه زیسته پدری از دیدگاه مردان ایرانی طراحی گردید.

روش مطالعه

مطالعه حاضر، یک پژوهش کیفی پدیدارشناختی با رویکرد تفسیرگرایی و جامعه پژوهش شامل کلیه مردانی بود که برای اولین بار پدر شدن را تجربه می کردند. مشارکت کنندگان مردان ساکن شهر قم و دارای شرایط زیر بودند: سن ۲۰ سال و بالاتر برای زن و شوهر، تابعیت ایران، تسلط به زبان فارسی، علاقه مند به شرکت در مطالعه، دارای همسر باردار یا شیرخوار تک قلو و سالم بدون سابقه بستری در بیمارستان، عدم تمایل به ادامه شرکت در مطالعه از معیارهای خروج از مطالعه بود. به علت تأثیر عوامل جمعیت شناسی بر تجارب پدران، نمونه گیری به صورت هدفمند در سطح جامعه انجام و سعی شد نمونه ها در برگیرنده زیر گروه های مختلف جمعیتی از نظر سن، قومیت، وضعیت اشتغال، سطح تحصیلات و اقامت در شهر یا روستا باشند. نمونه گیری تا به اشباع رسیدن داده ها ادامه یافت (۲۷) و در مجموع ۱۷ پدر وارد مطالعه شدند.

ابزار گردآوری داده ها در این مطالعه، پرسشنامه مشخصات جمعیت شناسی و سؤالات راهنمای مصاحبه نیمه ساختار یافته بود. راهنمای سؤالات با استفاده از مرور متون و مشورت با صاحب نظران تهیه و پس از چند مصاحبه آزمایشی، اصلاح نهایی در آن انجام پذیرفت. از سؤالات زیر به عنوان سؤالات راهنما استفاده شده و با توجه به پاسخ پدران سؤالات جستجوگرانه بیشتر مطرح شد. در مورد تجربه خود از پدر شدن توضیح دهید. به نظر شما پدر یعنی چه و فرزند چه مفهومی دارد؟ به دنبال پدر شدن چه تغییراتی را در خود و محیط اطرافتان احساس کردید؟ روش گردآوری داده ها مصاحبه عمیق با راهنمای پرسشنامه نیمه ساختار یافته بود. پژوهشگر همچنین با مشاهده واکنش های رفتاری پدران در هنگام یادآوری

نداشتند قرار گرفت تا مشخص شود که آنها نیز به همان نتایجی که محقق دست یافته می‌رسند یا خیر.

جهت مدیریت داده‌ها از نرم افزار MAXQDA نسخه ۱۰ استفاده شد. داده‌های این مطالعه کیفی به روش تحلیل پدیدارشناختی تفسیری اسمیت و همکاران مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بدین صورت که پس از پیاده سازی کامل مصاحبه‌ها، هر مصاحبه توسط محقق چندین بار مرور و فعلا نه مورد قضاوت قرار گرفت. سپس مصاحبه‌ها به صورت خط به خط مطالعه و نکات اساسی شناسایی گردید. درونمایه‌هایی که مشخص کننده هر یک از نکات اساسی بود، تعیین و یک برجسته یا عنوان به آن تعلق گرفت. در مرحله بعد، درونمایه‌ها بر اساس ارتباطشان با یکدیگر در خوشه‌های مختلف قرار گرفتند و برای هر خوشه یک نام در نظر گرفته شد. به این ترتیب درون مایه‌های فرعی شکل گرفت. در انتها محقق به دنبال کشف الگوی مشترک میان درون مایه‌های استخراج شده و خوشه‌های شکل گرفته از مصاحبه‌های مختلف بود، اینکه کدام درون مایه غالب تر است و چگونه یک درونمایه به توضیح بیان مشارکت کنندگان می‌پردازد که موجب شکل گیری درونمایه‌های اصلی شد (۲۹).

یافته‌ها

مشارکت کنندگان در این مطالعه ۱۷ نفر از مردان بودند که برای اولین بار پدر شدن را تجربه می‌کردند. ۱۵ مرد دارای شیرخوار زیر یک سال و دو مرد دارای همسر باردار بودند. محدوده سنی پدران ۲۵-۳۱ سال، دارای سطوح تحصیلی متفاوت و ساکن شهر و روستا بوده و به طبقات اقتصادی اجتماعی و قومیت‌های مختلف تعلق داشتند. همه پدران از سلامت برخوردار بوده و با همسران سالم خود زندگی می‌کردند. جدول شماره ۱ به بیان ویژگی‌های دموگرافیک مشارکت کنندگان در مطالعه پرداخته و جدول شماره ۲ درونمایه‌های استخراج شده از داده‌های کیفی مطالعه را بیان می‌کند.

داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه‌های عمیق با مردانی که برای اولین بار پدر شدن را تجربه می‌کردند پس از تحلیل در ۵ درونمایه اصلی شامل تحول و دگرگونی، رضایت و خرسندی، تناقض و دوگانگی، چالش و نگرانی و خواسته‌ها و انتظارات طبقه بندی گردید که در ادامه به توضیح این درونمایه‌ها حاضر می‌پردازیم.

۱- تحول و دگرگونی

مردان به دنبال تولد فرزند احساس می‌کردند وارد مرحله‌ای جدید از زندگی شده‌اند، از نظر فردی و اجتماعی تکامل یافته، فرزند به اولویت زندگی آنها تبدیل شده و نحوه نگرش آنها

مسائل سعی در شناسایی و درک نوع و کیفیت تجربه مردان در زمینه انطباق با نقش پدری نمود و با نوشتن یادداشت‌های در عرصه، مشاهدات خود از محیط پژوهش و افراد مصاحبه شونده را جمع‌آوری و در زمان تحلیل داده‌ها استفاده کرد.

محقق پس از اخذ معرفی نامه و مجوز انجام پژوهش از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و ارائه آن به دانشگاه علوم پزشکی قم و مراکز بهداشتی درمانی مرتبط، محقق در مکان‌هایی که امکان دسترسی به پدران وجود داشت (مراکز بهداشتی درمانی، پارک، دانشگاه و محیط‌های کاری) حاضر شده و مشارکت کنندگان را از میان پدرانی که دارای معیارهای ورود به مطالعه بودند انتخاب نمود. سپس روش پژوهش و اهداف آن برای مردان توضیح داده شد و رضایت آگاهانه برای شرکت در مصاحبه و ضبط مصاحبه کسب گردید. زمان و مکان مصاحبه با توجه به نظر شرکت کنندگان تعیین و در هنگام مصاحبه حرمت، شان و آزادی عمل آنان حفظ شد. مصاحبه‌ها ۲۰ تا ۸۰ دقیقه طول کشیدند. در صورت نیاز مصاحبه‌های دوم به منظور تأیید داده‌ها و پر کردن شکاف‌های احتمالی انجام شد. در مجموع ۲۰ مصاحبه با ۱۷ پدر انجام شد. مصاحبه‌ها در همان روز دست نویس شده و کد گذاری گردید. علاوه بر ضبط دیجیتالی مصاحبه، از روش‌های مشاهده و یادداشت در عرصه نیز جهت گردآوری داده‌ها استفاده شد.

جهت افزایش صحت و استحکام داده‌ها از ارزیابی مقبولیت Credibility، انتقال پذیری و تناسب Transferability، تصدیق و تأیید Conformability و اطمینان و ثبات Dependability استفاده شد (۲۸). برای ارزیابی مقبولیت داده‌ها، نتایج تجزیه و تحلیل به سایر اعضا تیم تحقیق ارائه و از نظرات تکمیلی و انتقادی آنان استفاده شد. همچنین متن دست نوشته مصاحبه‌ها و درونمایه‌های استخراج شده در اختیار مصاحبه شونده‌گان قرار گرفت تا بررسی کنند آیا متن مصاحبه و درون مایه‌ها، انعکاس تجارب آنها است یا خیر. برای افزایش انتقال پذیری و تناسب، نمونه‌های متناسب یعنی مردانی که پدر شدن را تجربه کرده بودند برای شرکت در مطالعه انتخاب شدند، مشارکت کنندگان و مراحل مطالعه به خوبی توصیف و امکان حسابرسی مستندات مطالعه فراهم گردید. جهت تصدیق و تأیید یافته‌ها از دو صاحب نظر در زمینه پژوهش‌های کیفی و بهداشت باروری در خواست شد گزارشات و دست نوشته‌ها را مرور کرده، یافته‌های خود را بیان کنند تا میزان تشابه در نتیجه گیری‌ها مشخص شود. برای کمک به اطمینان و ثبات، داده‌ها در اختیار دو پژوهشگر خارجی دارای تجربه در زمینه مطالعات کیفی که ارتباطی با پژوهش

نسبت به همسرشان تغییر یافته است.

۱-۱ شروع مرحله ای جدید از زندگی: ورود مردان به مرحله ای جدید از زندگی یعنی پدری، با تولد فرزند آغاز می شود. پدران بیان کردند پس از تولد فرزند توانسته اند پدر بودن را با تمام وجود احساس کنند. از نظر بیشتر مردان پدر شدن به معنای ورود به دنیای جدید، ورود عضو جدید به خانواده، شکل گیری مسئولیت های جدید و ایجاد نگرش جدید به زندگی است.

"خوب من فکر میکنم هر کسی تا قبل از اینکه بچه دار بشه خودش تو زندگیش بچه بازیه، یعنی بی هدفه دیگه، خیلی سطحی و دم دستی با زنش مثلاً برخورد کنه، ... ولی بعد از اینکه بچه دار میشه همه برخوردا و توقعات و اینا فرق می کنه" (۲۹ ساله، کارمند، دیپلم).

۱-۲ تکامل فردی و اجتماعی: ازدواج و به دنبال آن والد شدن، برای مردان تکامل فردی و اجتماعی به همراه دارد. پدران خود را به عنوان یک مرد تکامل یافته پذیرفته و بیان کردند که فرزند به زندگی آنها هدف داده و جهت فعالیت و تلاش آنها را در زندگی مشخص کرده است. از نظر اغلب پدران بارزترین بخش تکامل پدرانه، افزایش مسئولیت پذیری به خصوص در ارتباط با فرزند و همسر است. یکی از پدران معتقد بود بعد از تولد فرزند توانسته مفهوم زندگی واقعی را درک کند گویا قبل از آن زندگی پوچ و بی مفهومی داشته است.

"جوان بودم خوب می رفتم کار می کردم می گفتم کار می کنم که زن بگیرم، کار می کنم که خونه بگیرم، بعدم که زن گرفتم میگم خوب حالا مثلاً تشکیل خانواده دادم، بچه دار بشم. ولی وقتی بچه دار شدم کلاً می فهمم که تا الان همه اینا راه بوده، یعنی مسیر بوده، هدف اصلی من یه چیز دیگه بوده، حالا باید تلاش کنم به اون هدف اصلی که تعالی خانواده ام است برسم" (۲۹ ساله، کارمند، دیپلم).

پدران یکی از بارزترین تغییرات در خود راه احساس ثبات و آرامش و افزایش صبر و بردباری می دانستند. نیمی از پدران احساس می کردند بعد از تولد فرزند خوش اخلاق تر شده اند، بر رفتار و گفتار خود کنترل بیشتری داشته و سعی می کنند عملکردی شایسته مقام پدری داشته باشند زیرا عملکرد خود را بر تربیت فرزند و جایگاه اجتماعی او تأثیرگذار می دانند. تعدادی از پدران نیز احساس می کردند به دنبال پدر شدن روابط اجتماعی شان گسترش یافته، برخورد شان با مردم بهتر شده و در برقراری ارتباطات اجتماعی موفق تر عمل می کنند.

"با همکارم الان خوب شدیم مشکلی نداریم، قبلاً باش زیاد صحبت نمی کردیم، از وقتی فرزند دار شدم روحیم عوض شده با همه بیشتر گفتگو می کنم" (۲۸ ساله، خدمه بیمارستان، دیپلم).

۳-۱ تبدیل فرزند به اولویت زندگی پدر: پدران بیان کردند که

فرزند در اولویت زندگی آنان قرار گرفته و مصالح فرزند را بر همه چیز حتی مصالح خود و همسرشان مقدم می دارند. پدران حتی از همسرشان انتظار داشتند که تأمین نیاز و برآورده سازی خواسته های فرزند را نسبت به نیازهای پدر در اولویت قرار دهد.

"تا الان اگه من مثلاً خودم از زخم توقع داشتم به من برسه، غذا آماده کنه، هوای منو داشته باشه، تو مهمونی بریم بیاییم، ولی از الان به بعد نه، من تو درجه دوم قرار میگیرم، میگم اول بچه. مثلاً بچه رو غذا بده، محبت به اون" (۲۹ ساله، کارمند، دیپلم).

۴-۱ تغییر در نگرش به همسر: بعد از تولد فرزند نگرش پدران نسبت به همسرشان تغییر یافته و دیگر او را فقط به چشم همسر خود نمی دیدند بلکه از نظر آنان، زن دارای مقام مادری شده است که بسیار مهمتر و قابل احترام تر است. نزدیک به نیمی از پدران معتقد بودند از آنجا که زن تمام وقتش را با فرزند می گذراند و عهده دار مسئولیت پرورش و تربیت فرزند است بنابراین نقشی مهم و حساس را در خانواده ایفا می کند.

"اگه تا الان فقط به فکر فقط زن و شوهری و یه نگاه زن و شوهری و همسری نگاه می کردیم، الان دیگه خیلی فرق کرده. الان دیگه مادر دخترم هم هست. مثلاً مادر فرزندم هم هست که به مراتب ... از همه اونا بالاتره" (۲۹ ساله، کارمند، دیپلم).

۲- رضایت و خرسندی

تمامی مردان شرکت کننده در مطالعه از پدر شدن خود ابراز رضایت کرده و هیچ موردی از ناراضی در میان آنان مشاهده نشد. پدران به وجود فرزند خود افتخار می کردند و پدر شدن را آمیخته با عشق و شادی می دانستند، از نظر آنان شرایط شغلی و اقتصادی پس از حضور فرزند بهبود یافته، جایگاه اجتماعی پدران ارتقا یافته و بنیان خانواده مستحکم تر شده است.

۱-۲ افتخار به وجود فرزند: تقریباً تمامی پدران به وجود فرزندشان افتخار می کردند و او را نشانه لطف و عنایت خدا می دانستند. پدران معتقد بودند که خدا آنها را شایسته پدر شدن دانسته و نعمت فرزند را به آنان عطا کرده است. پدری بیان کرد که وظیفه پرورش، تربیت و شکل دادن یک انسان به او سپرده شده است و این مسئولیت به او احساس بزرگ و مهم بودن می دهد. پدران فرزند را حاصل زندگی و نشانه باروری و سلامت خود، همچنین بقا نسل و حفظ نام خانواده می دانستند و معتقد بودند همانطور که میوه نشانه باروری درخت است فرزند نیز نشانه ثمربخش بودن زندگی پدر است. پدران امیدوار بودند رویاهای شان در وجود فرزند تحقق یابد.

"خوب فرزندم از همون کوچیکی از همون نهال میاد تو

دست و تو می تونی پرورشش بدی، چه شکلی پرورش پیدا کنه خوب این خیلی حس شیرینه" (۲۵ ساله، روحانی، فوق دیپلم).

۲-۲ پدری آمیخته با عشق و شادی: پدران معتقد بودند پس از تولد فرزند دوست داشتن را با تمام وجود و عشق را به معنای واقعی احساس کرده اند. مردان پدر شدن را تجربه ای جدید از عشق و محبت می دانستند که نمی توان آن را در هیچ رابطه انسانی دیگری تجربه نمود. از دیدگاه اغلب پدران فرزند جذاب، دلنشین و دوست داشتنی است و با تکامل و کسب توانمندی های جدید، می تواند با پدر ارتباط برقرار کند، در نتیجه جذابیتش افزایش می یابد.

"فرزند به مفهوم هایی هست، اولش آدم میگه عشقه، یه سری حرفای دیگه ای که هست شاید در ظاهر شعار باشه ولی واقعیتش همینه، من مثلاً وقتی به دخترم میگم نفس بابا واقعا احساس می کنم" (۲۵ ساله، روحانی، فوق دیپلم).

۲-۳ بهبود شرایط شغلی و اقتصادی به واسطه حضور فرزند: برخی از مشارکت کنندگان احساس می کردند بعد از تولد فرزند رزق و روزیشان افزایش یافته است. افزایش رزق و روزی الزاماً ناشی از افزایش درآمد نیست بلکه به این معناست که پدر از نظر مالی کمتر احساس تنگنا و کمبود می کند، گویا درآمدش بهتر مدیریت می شود. پدران لطف خداوند و برکت ناشی از حضور فرزند را دلیل این وضعیت می دانستند. تعدادی از پدران بیان کردند که فرصت های شغلی بهتری برایشان ایجاد شده و انگیزه بیشتری برای کار و تلاش دارند زیرا رفاه، آسایش و آینده خانواده را وابسته به تلاش خود می دانند. در محیط کار نیز پدران مورد توجه و احترام بیشتر همکاران و کارفرما قرار گرفته و هنگامی که نیاز به مرخصی یا کمک مالی دارند با آنان همکاری بیشتری می شود.

"بچه که اومد روزی خودشو با خودش آورد همون اندازه کار می کردیم همون اندازه کار می کنیم یک کمی بیشتر، خدا داده روزیشم داده زیادم تلاش نمی کنیم" (۲۸ ساله، خدمه بیمارستان، دیپلم).

۲-۴ کسب هویت اجتماعی: مردان بر این باور بودند که بعد از تولد فرزند صاحب هویت و منزلت اجتماعی شده و دیگر خود را متعلق به گروه جوانان مجرد و تکامل نیافته نمی دانستند. آنها معتقد بودند در سطح جامعه، مردم پدر را انسانی بالغ و تکامل یافته می دانند، بنابراین به او احترام گذاشته و برخورد شایسته تری با او دارند.

"خوب موقعی که آدم برجسب پدر شدن روش می خوره مسلماً وجهه اجتماعیش تو جامعه فرق می کنه، به عنوان یه آدم پخته یه آدمی که هیاهوی جوانی تو سرش نیست، منطقی تره،

یه همچین دیدی توی مردم هستش" (۲۸ ساله، تولیدی لباس، لیسانس).

۲-۵ استحکام بنیان خانواده: نزدیک به نیمی از پدران بیان کردند که پس از تولد فرزند، صمیمیت و همکاری میان آنها و همسرشان افزایش یافته است که یکی از دلایل آن لزوم تصمیم گیری مشترک زوجین در مورد فرزند و تبدیل شدن فرزند به هدف مشترک زن و شوهر و دلیل دیگر، افزایش تمایل پدران برای گذراندن زمان بیشتر در کنار خانواده است.

"بچه که می آید صمیمیت یک شکل دیگه می شود، آدم دوست دارد که مثلاً با همسر و فرزندش با هم باشند" (۲۶ ساله، کارمند، دیپلم).

۳- تناقض و دوگانگی

مردان در بیانات خود به درک تجارب متناقضی در ارتباط با پدری اشاره کردند. آنها مانند یک پدر مدرن فکر می کردند ولی در عمل رفتاری سنتی داشتند. برخی پدری را محدودیت و برخی دیگر آزادی می دانستند. پدران می گفتند جنسیت فرزند اهمیتی ندارد ولی در مقایسه دختر با پسر مزایای متعددی برای پسر بر می شمردند.

۳-۱ رفتار سنتی و تفکر مدرن: وقتی از مردان در مورد وظایف پدری سؤال می شد آنها به تمام وظایفی که پدر مدرن که علاوه بر نان آور بودن شامل مراقبت و تربیت فرزند و مشارکت در امور منزل است اشاره می کردند. ولی بیشتر پدران در پاسخ به این سؤال که چه اقداماتی را در زمینه پرورش و تربیت فرزند انجام می دهند دچار تردید شده، کارهای خانه و پرورش فرزند را به همسر واگذار کرده و تأمین اقتصادی خانواده را خود به عهده می گرفتند.

"پدر کسیه که بتونه دوست بچش باشه، یه الگوی خوب باشه و یه مشاور خوب باشه" (۲۸ ساله، روحانی، لیسانس).

"پدر ... باید بیرون از خونه باشه برای رفع نیازهای فرزند، ولی مادر بیشتر توخونه است" (۲۸ ساله، خدمه بیمارستان، دیپلم).

۲-۳ آزادی ها و محدودیت ها: از نظر برخی مردان حضور فرزند موجب می شود که پدران در رفتار و گفتار خود، حدود و ضوابطی را رعایت کرده و فرصت کمتری برای ارتباطات اجتماعی به خصوص رفت و آمدهای فامیلی داشته باشند. در مقابل تعدادی از پدران بیان کردند که بعد از تولد فرزند احساس آزادی بیشتری می کنند، با اطرافیان راحت تر ارتباط برقرار کرده و شوخی و خنده می کنند. آنها فرزند را بهانه ای برای گسترش ارتباطات اجتماعی به خصوص رفت و آمد با اقوام می دانستند.

"اونایی که می خواد سر و گوششون بجنبه نکات منفی زیاد داره، اره دیگه به قول خودمون دستشون بسته میشه، نمی دونم،

کاری دیگه نمیتونن بکنن" (۲۹ ساله، کارمند، دیپلم).

"از وقتی بچه دار شدم روحیم عوض شده با همه بیشتر گفتگو می کنم، خنده، شوخی" (۲۸ ساله، خدمه بیمارستان، دیپلم).

۳-۳ دختر بهتر است یا پسر: تمام پدران اصرار داشتند که اصل سلامت فرزند است و جنسیت فرزند اهمیتی ندارد ولی در هنگام مقایسه دختر و پسر، مزایای متعددی برای فرزند پسر ذکر می کردند در حالی که در مورد فرزند دختر چنین نبود.

"چه پسر باشن چه دختر باشن هیچ کدوم فرقی نداره، ... فرزند بودنش مهمتر از اینکه جنسیت شون" (۴۶ ساله، بیکار، سوم دبیرستان).

"یک جورایی دوست داشتم پسر باشه که مثلاً فکر می کردم نگرانیم کمتر باشه چون جامعه و مشکلاتی که هست فکر می کردم پسر راحت تره تربیتش" (۳۰ ساله، کارمند، لیسانس).

۴- چالش ها و نگرانی ها

دور شدن از خود، ناکفایتی حمایت های موجود، انجام وظایف پدری، انزوای مرد در خانه و نگرانی های مرتبط با فرزند مسائلی بودند که موجب نگرانی و مشغله فکری پدران می شدند.

۴-۱ دور شدن از خود: پدران معتقد بودند شغل و مسائل مربوط به فرزند آنقدر آنها را درگیر ساخته که دیگر زمانی برای اختصاص دادن به خود و پرداختن به تفریحات و سرگرمی های گذشته ندارند. پذیرش این شرایط برای تعدادی از پدران سخت بود. "یه موقع هایی وقت زیاد می آوردم، یعنی همیشه وقت زیاد می آوردم، با فیلم و با تلویزیون و با نمی دونم سینما و قهوه را پر می کردیم، اوایل (بعد از تولد فرزند) که اصلاً تلویزیون هم نگاه نمی کردیم، سریال ها و اینا قطع شده بود، کلاً گرفتاریه فقط" (۳۰ ساله، کارمند، لیسانس).

۴-۲ ناکفایتی حمایت های موجود: از دیدگاه پدران خدمات کافی برای حمایت از پدران ارائه نمی شود و منابع آموزشی برای پاسخگویی به سؤالات پدران در دسترس نیست. تنها حمایتی که تعداد اندکی از پدران به آن اشاره کردند خدمات رایگان بهداشت مادر و کودک بود که شاید بتواند تا حدودی از بار مالی خانواده بکاهد. با وجود اهمیت و نقش خانواده در حمایت از والدین جوان، برخی پدران بیان کردند خانواده ای حمایتگر که بتواند پشتیبانی مستحکمی برای آنان باشد وجود ندارد.

"کلاسی چیزی پیدا نکردیم، فکر نمی کنم وجود داشته باشه" (۳۰ ساله، کارمند، لیسانس).

"خانواده ای هم نداشته باشه که بتونه کمک حال باشه و

سایورت بکنه،... که مطمئناً تأثیرگذار هست در روند کار بچه ها، چه به لحاظ روحی که پدر خانواده مشوش بشه" (۳۰ ساله، مسئول روابط عمومی دانشگاه، فوق لیسانس).

۳-۴ انجام وظایف پدری: مدیریت فضای جدید و موفقیت در ایفای نقش پدری یکی از بزرگترین دغدغه های پدران بود. مردان بر این باور بودند که باید وظایف پدری خود را به خوبی انجام داده و نیاز فرزند خود را برآورده سازند و در غیر اینصورت نمی توان آنها را پدر نامید. پدران محدودیت های مالی، بیکاری و شرایط شغلی نامناسب را مهمترین عامل ناتوانی مرد در تامین نیاز نوزاد و مادرش و موجب اختلال در ایفای نقش پدری می دانستند. شغل برای تعداد زیادی از پدران عامل دوری از خانواده و محدود کننده مشارکت پدری بود. پدران احساس می کردند وقت کافی برای انجام وظایف پدری ندارند و این موضوع برای آنان استرس زا بود.

"من به عنوان پدر می بینم دیگه خوب خیلی مشکلات هست، اون موقع آدم مجبور میشه از تغذیه خانمش کم کنه، اون تغذیه ربط داره به شیر بچه، به خود بچه بر می گرده" (۲۶ ساله، کارمند، دیپلم).

"یه سری سنگینی کارم، مشغله زیاد شده، زمانی که الان اوج کار منه، کمتر میرسم پیش خانواده باشم" (۲۵ ساله، طلبه، فوق دیپلم).

۴-۴ انزوای مرد در خانه: از آنجا که توجه و مراقبت فرزند در ماه های اول پس از تولد، نیازمند اختصاص وقت از سوی والدین به خصوص مادر است بنابراین زوجین وقت کمتری برای ارتباط با یکدیگر داشتند و مردان احساس می کردند بیشتر توجه و محبت همسرشان به نوزاد اختصاص یافته است. یکی از پدران معتقد بود برخی از زنان ممکن است فرزند خود را به شوهرشان ترجیح دهند بنابراین فرزند را مرکز توجه و محبت خود قرار داده و نسبت به شوهر بی اعتنا می شوند.

"بعضی بچه دار میشن اخلاقشون فرقی می کنه با بچه خوب میشه با مرده رفتارش بد میشه ... طرف بچه را بیشتر می گیره بچه رو بیشتر میخواد تا شوهر را" (۳۰ ساله، فنیساز، دیپلم).

۴-۵ نگرانی های مرتبط با فرزند: اگرچه پدران سعی می کردند منکر اهمیت جنسیت نوزاد شوند ولی میتوان در سخنانشان این موضوع را درک نمود که جنس فرزند یکی از دغدغه های مهم پدران است. نیمی از پدران نگران آینده فرزندشان بودند و به این موضوع فکر می کردند که چگونه می توان فرزند را به درستی تربیت کرد و آینده بهتری را برای او فراهم ساخت. پدران نگران سلامتی

همکاری کرده، به پدران احترام بیشتری بگذارند و در نبود پدر، همسر و فرزندش را تحت مراقبت و حمایت قرار دهند.

"برای اون کسایی که تازه پدر شدن یکسری ویژگی ها قائل بشه خوبه ... مثلاً جامعه یا دولت بتونه یک سری چیزهاشو مثلاً از نظر مای بی بی (پوشک بچه)، مثلاً بگه تا این مرحله هر چی بیماری بود ما انجام میدیم یا خدمات خاص به پدرها بدن، مثلاً حداقل در ماه یک بچه ۱۰ تا پوشک می خواد، بگه ۵ تا شو ما می دیم" (۲۶ ساله، کارمند، دیپلم).

۲-۵ درک پدران در محیط خانه: پدران از همسرشان انتظار داشتند که به عنوان مرد خانه و پدر فرزند، به آنان احترام بگذارند، قدرشناس زحمات و تلاش های آنان باشند، شرایط و مشکلات مرد را درک کرده و زمینه آرامش و آسایش مرد را در خانه فراهم سازند. یکی از پدران توجه و محبت همسر به فرزند را نشانه محبت به شوهر و موجب دلگرمی و اطمینان خاطر خود می دانست.

"همسر به عنوان یک مشوق در کنارم باشد و روحیه خوب و شرایط ایده ال برایم فراهم کند. از لحاظ فکری احساس می کنم خیلی نیاز به کمک همسر دارم" (۳۱ ساله، نقاش ساختمان، دیپلم).

شیرخوار خود بودند به خصوص در ماه اول که گریه و بیخوابی نوزاد این نگرانی را تشدید می کرد. مشارکت کنندگان به این موضوع نیز اشاره کردند که نوزاد توانایی حل مشکلات و برآورده سازی نیازهای خود را ندارد بنابراین در مقایسه با بزرگسالان آسیب پذیرتر است.

"خودم می تونم تحمل کنم ولی بچه که نمی تونه، یه ذره شیرش دیر بشه، پوشکش این ور اون ور بشه، همه این مسئولیت ها دغدغه فکری بیشتری میاره واسه آدم ... همش می چون می دونه این بچه نمی تونه از پس خودش بریاد" (۲۵ ساله، طلبه، فوق دیپلم).

۵- انتظارات و توقعات

انتظارات پدران در دو گروه انتظار حمایت از پدران در سطح جامعه و انتظار درک پدران در محیط خانه قابل دسته بندی می باشد.

۱- ۵ حمایت از پدران در سطح جامعه: پدران از دولت انتظار داشتند از مردان در انجام وظایف پدری شان حمایت کند و خدمات حمایتی مناسبی را برای آنها فراهم سازد. با توجه به اینکه یکی از بزرگترین مشکلات پدران مسائل اقتصادی بود بنابراین یکی از مهمترین انتظارات پدران نیز دریافت حمایت های مالی و اقتصادی از دولت است. از همکاران و اطرافیان نیز انتظار داشتند شرایط جدید و مشکلاتی که برای پدران پیش می آید را درک کنند، با آنان

جدول ۱: ویژگی های جمعیت شناختی مشارکت کنندگان در مطالعه "تجربه پدری در مردان ایرانی"

شماره	سن	شغل	وضعیت اقتصادی	تحصیلات	نژاد	محل سکونت	جنس فرزند	سن فرزند (ماه)
۱	۲۶	کارمند	متوسط	دیپلم	فارس	شهر	دختر	۸
۲	۳۰	کارمند	خوب	لیسانس	فارس	شهر	دختر	۲
۳	۲۹	رفتگر	ضعیف	سیکل	ترک	شهر	پسر	۷
۴	۲۸	تولیدی لباس	متوسط	لیسانس	فارس	شهر	پسر	۲
۵	۲۹	کارمند	متوسط	دیپلم	فارس	شهر	دختر	۱۲
۶	۲۵	روحانی	خوب	فوق دیپلم	فارس	شهر	دختر	۵
۷	۳۱	نقاش ساختمان	ضعیف	دیپلم	ترک	شهر	دختر	۱۲
۸	۲۶	روحانی	متوسط	لیسانس	فارس	شهر	پسر	۱۱
۹	۳۰	مسئول روابط عمومی دانشگاه	متوسط	فوق لیسانس	گیلکی	شهر	پسر	۱
۱۰	۲۷	کارگر فضای سبز	ضعیف	پنجم ابتدایی	ترک	شهر	دختر	۱۲
۱۱	۲۸	بیکار	ضعیف	بیسواد	فارس	روستا	پسر	۶
۱۲	۳۰	تاسیسات ساختمان	متوسط	سیکل	فارس	روستا	پسر	۱۰
۱۳	۲۸	خدمات بیمارستان	ضعیف	دیپلم	فارس	شهر	دختر	۱۲
۱۴	۲۹	کارمند	متوسط	لیسانس	فارس	شهر	پسر	۲
۱۵	۳۰	فتر ساز	متوسط	سیکل	فارس	روستا	پسر	۱۲
۱۶	۳۱	کارمند فوریت های پزشکی	متوسط	فوق دیپلم	فارس	شهر	دختر	باردار ۴ ماهه
۱۷	۲۵	آهنگر	ضعیف	پنجم ابتدایی	فارس	شهر	دختر	باردار ۷ ماهه

جدول ۲: تجربه پدری در مردان ایرانی

درونمایه اصلی	درونمایه فرعی
تحول و دگرگونی	شروع مرحله ای جدید از زندگی تکامل فردی و اجتماعی تبدیل فرزند به اولویت زندگی پدر تغییر در نگرش به همسر
رضایت و خرسندی	افتخار به وجود فرزند پدری آمیخته با عشق و شادی بهبود شرایط شغلی و اقتصادی با واسطه حضور فرزند ارتقا جایگاه اجتماعی مرد استحکام بنیان خانواده
تناقض و دوگانگی	رفتار سنتی و تفکر مدرن آزادی ها و محدودیت ها دختر بهتر است یا پسر
چالش و نگرانی	دور شدن از خود ناکفایتی حمایت های موجود انجام وظایف پدری انزوای مرد در خانه نگرانی های مرتبط با فرزند
خواسته ها و انتظارات	حمایت از پدران در سطح جامعه درک پدران در محیط خانه

بحث

نتایج مطالعه پدیدارشناسی حاضر نشان داد که تجربه زیسته مردان ایرانی از پدر شدن در ۵ درونمایه تحول و دگرگونی، رضایت و خرسندی، تناقض و دوگانگی، چالش و نگرانی و خواسته ها و انتظارات قابل تبیین می باشد. مردان با تولد فرزند ورود به مرحله ای جدید از زندگی، تکامل فردی و اجتماعی، اولویت یافتن فرزند و تغییر نگرش نسبت به همسر را تجربه می کردند و فرزند را منشاء افتخار، عشق و شادی و موجب بهبود شرایط شغلی و اقتصادی، ارتقاء جایگاه اجتماعی خود و استحکام خانواده می دانستند. داشتن تفکر مدرن و رفتار سنتی، ایجاد محدودیت یا آزادی، اهمیت یا بی اهمیتی جنسیت فرزند، گسترش یا محدودیت ارتباطات اجتماعی، دریافت های متناقض مردان از پدر شدن بودند. دور شدن از خود، ناکفایتی حمایت های موجود، انجام وظایف پدری، انزوای مرد در خانه و مسائل مرتبط با فرزند چالش هایی بودند که موجب نگرانی پدران می شدند. پدران از جامعه انتظار حمایت و از همسر خود انتظار درک بیشتر داشتند.

مردان ایرانی به دنبال تولد فرزند احساس می کردند وارد مرحله ای جدید از زندگی شده اند، از نظر فردی و اجتماعی تکامل یافته، فرزند به اولویت زندگی آنها تبدیل شده و نحوه نگرش آنها نسبت به همسر تغییر یافته است. از نظر پدران در سایر مطالعات نیز

پدر شدن یک تحول در زندگی مردان محسوب می شود (۳۰) و اکثر پدران انتقال به مرحله جدیدی از زندگی را تجربه می کنند (۹، ۱۱). پدر شدن به معنای بلوغ در زندگی مردان است (۱۴) و پدران به عنوان افرادی بالغ پذیرفته می شوند (۳۰). پس از تولد فرزند پدران بازنگری و اولویت بندی مجدد در زندگی خود را شروع کرده (۱۳) و اغلب آنها مراقبت و بازی با فرزند را در رأس فعالیت های خود قرار می دهند (۳۰). نگرش پدران در مورد همسرشان تغییر می کند (۱۳)، آنها با مشاهده صبر و بردباری همسرشان، نسبت به او با دیده احترام و صمیمیت بیشتری نگاه می کنند و دیگر فقط او را همسر خود نمی دانند (۱۶). بلکه روابط والدی، جایگزین روابط زوجی میان زن و شوهر می شود (۱۸). همانگونه که مشاهده می شود شباهت زیادی میان تغییرات درک شده توسط پدران در ایران و سایر جوامع وجود دارد.

تمامی مردان شرکت کننده در مطالعه، از پدر شدن خود ابراز رضایت کرده و به وجود فرزند خود افتخار می کردند، از نظر آنان پدر بودن با عشق و شادی همراه است، شرایط شغلی و اقتصادی پس از حضور فرزند بهبود یافته، جایگاه اجتماعی مردان ارتقاء یافته و بنیان خانواده مستحکم تر می شود. از نظر پدران در سایر مطالعات نیز فرزند برای پدران احترام (۱۲) و افتخار (۳۰) به ارمغان آورده و علامتی از بلوغ و مردانگی (۱۲) است. پدران فرزند را به عنوان منبعی

نمی شود داشتن انتظارات فراواقعی از خود است زیرا والدین ایرانی فرزندان را مهمترین دارایی و ثمره زندگی خود می دانند. بنابراین تمام توانمندی خود را به کار می گیرند تا زمینه را برای آسایش و رفاه فرزند فراهم ساخته و او را به خوبی تربیت کنند.

مهمترین انتظار پدران از دولت، حمایت اقتصادی و تأمین منابع مالی برای پرورش فرزند بود. پدران از اطرافیان انتظار داشتند شرایط جدید و مشکلات پدران را درک کرده و در نبود پدر، زن و فرزندش را تحت مراقبت و حمایت قرار دهند. مردان از همسرشان انتظار داشتند به آنان احترام گذاشته، قدرشناس زحمات و تلاش های آنان باشند، شرایط و مشکلات مرد را درک کرده و زمینه آرامش و آسایش مرد را در خانه فراهم سازند. این یافته بیانگر این نکته است که مردان در مواجهه با تجربه جدید پدری و برای کنار آمدن با آن، خود را نیازمند حمایت جامعه، اطرافیان و همسرشان می دانند. به این درونمایه در سایر مطالعات اشاره نشده بود.

نتیجه گیری

جمع بندی یافته های این مطالعه نشان می دهد که از دیدگاه مردان ایرانی پدر شدن به معنای تحول و تکامل در مردان و تجربه ای مثبت و خوشایند است. انتظارات مردان از خود به عنوان یک پدر و انتظارات جامعه از پدران، موجب شکل گیری تناقضاتی در مردان می شود که همراه با چالش هایی از قبیل دور شدن از خود، انزوا در خانه، نگرانی در مورد فرزند، عدم دریافت حمایت کافی و ناتوانی در انجام وظایف پدری، بر درک و عملکرد مردان از پدری تأثیرگذار است. پدران برای غلبه بر این مشکلات خود را نیازمند درک و حمایت جامعه و اطرافیان می دانند. تدارک بسته های حمایتی و اقتصادی برای کمک به پدران، طراحی برنامه های آموزشی با هدف تسهیل انطباق با نقش پدری و فرهنگ سازی در سطح جامعه با هدف شکل دهی هنجارهای صحیح در ارتباط با پدری می تواند به مردان کمک کند راحت تر با پدر شدن خود کنار آمده و پدر شدن را به تجربه ای دلپذیر برای آنان تبدیل کند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله تشکر و قدردانی خود را از پدران شرکت کننده در مطالعه و معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی به عنوان حامی مالی این پژوهش اعلام می دارند. لازم به تذکر است که این مقاله برگرفته از رساله دکتری در رشته بهداشت باروری می باشد.

از عشق و شادی (۲۹) و پدر شدن را یک رویداد منحصر به فرد و اتفاق خوب و مثبت در زندگی خود توصیف می کنند (۱۴،۳۰). پدر یک عنوان و پدر بودن یک جایگاه مهم اجتماعی محسوب می شود (۱۱) و پدران معتقدند تولد فرزند موجب افزایش صمیمیت و عمیق تر شدن ارتباط زوجین می شود (۳۰). پدران ایرانی حضور فرزند را نشانه شایستگی خود و لطف و عنایت خدا و عامل افزایش رزق و روزی می دانستند. این باور موجب تقویت اعتماد به نفس در پدران و توکل به خدا در مواجهه با مشکلات و در نتیجه کاهش نگرانی و اضطراب پدران می شود. این یافته در هیچ یک از مطالعات مشابه مورد اشاره قرار نگرفته است. نکته ظریف دیگری که پدران ایرانی به آن اشاره کردند تبدیل فرزند به هدف مشترک زوجین است. وقتی پدر و مادر برای یک هدف که آن هم پرورش و سعادت فرزند است تلاش می کنند، همکاری و صمیمت میان آنان افزایش می یابد.

مردان ایرانی ادراکات متناقضی در ارتباط با تجارب پدری داشتند. آنها مانند یک پدر مدرن فکر می کردند ولی در عمل رفتاری سنتی داشتند. برخی پدری را محدودیت و برخی دیگر آزادی می دانستند. پدران می گفتند جنسیت فرزند اهمیتی ندارد ولی در مقایسه دختر با پسر مزایای متعددی برای پسر بر می شمردند. در سایر مطالعات نیز به تناقض میان ارزشهای پدر و انتظارات جامعه (۹،۱۳)، تناقض میان نقش ها با وقت و انرژی پدر (۱۳)، پذیرش فرزند به عنوان جزئی از زندگی یا ساختاری اضافه (۹) و تناقض میان وظایف شغلی با وظایف پدری (۱۳) اشاره شده است. تناقضات درونی زمانی ایجاد می شود که نقش های مورد انتظار جامعه و ارزش های افراد در مقابل یکدیگر قرار گرفته و به این ترتیب مرد از هویت پدری مورد انتظارش فاصله بگیرد (۱۳). این تعارضات بر قضاوت مرد در مورد پدر شدن و درک از خود، قبل و بعد از تولد فرزند تأثیرگذار است (۱).

دور شدن از خود، ناکفایتی حمایت های موجود، انجام وظایف پدری، انزواي مرد در خانه و نگرانی های مرتبط با فرزند مسائلی بودند که موجب نگرانی و مشغله فکری پدران ایرانی می شدند. در سایر مطالعات عواملی مانند سنگینی وظایف پدری (۱۶)، فقدان دانش و مهارت (۱۱)، فقدان زمانی برای خود (۱۵)، پذیرش فرزند، آینده فرزند (۱۳)، جدایی از همسر (۷)، طرد پدران از مراکز بهداشتی، بی کفایتی خدمات دولتی (۱۲) و مشکلات مالی (۱۱،۱۲) شکل دهنده استرس و نگرانی در پدران بودند. این نتایج نشان می دهد پدران در جوامع مختلف، چالش ها و نگرانی های مشابهی را تجربه می کنند. یکی از چالش های پدران ایرانی که در سایر مطالعات دیده

References

- 1- Genesoni L, Tallandini MA. Men's psychological transition to fatherhood: An analysis of the literature, 1989–2008. *Birth* 2009; 36(4): 305-318.
- 2- Lu H, Zhu X, Hou R, Wang DH, Zhang HJ, While A. Chinese family adaptation during the postpartum period and its influencing factors: A questionnaire survey. *Midwifery* 2012; 28(2): 222-227.
- 3- May C, Fletcher R. Preparing fathers for the transition to parenthood: Recommendations for the content of antenatal education. *Midwifery* 2013; 29(5): 474-478.
- 4- Garfield CF, Isacco A. Fathers and the well-child visit. *Pediatrics* 2006; 117(4): 637-645.
- 5- Halle C, et al. Supporting fathers in the transition to parenthood. *Contemporary Nurse* 2008; 31(1): 57-70.
- 6- Draper J. Men's passage to fatherhood: an analysis of the contemporary relevance of transition theory. *Nursing Inquiry* 2003; 10(1): 66-78.
- 7- Chin R, Hall P, Daiches A. Fathers' experiences of their transition to fatherhood: A metasynthesis. *Journal of reproductive and infant psychology* 2011; 29(1): 4-18.
- 8- World Health Organization Fatherhood and health outcomes in Europe. World Health Organization: Copenhagen, 2007.
- 9- Bradley E, Boath E, Mackenzie M. The experience of first-time fatherhood: a brief report. *Journal of reproductive and infant psychology* 2004; 22(1): 45-47.
- 10- Summers JA, Boller K, Schiffman RF, Raikes HH. The meaning of "good fatherhood:" Low-income fathers' social constructions of their roles. *Parenting* 2006; 6(2-3): 145-165.
- 11- Barenski S. Transition to fatherhood: a puerto rican perspective. Doctor of Philosophy Dissertations. 2010.
- 12- Mbekenga CK, Lugina HI, Christensson K, Olsson P. Postpartum experiences of first-time fathers in a Tanzanian suburb: A qualitative interview study. *Midwifery* 2011; 27(2): 174-180.
- 13- Kowlessar O. A Qualitative Exploration of Men's Transition to fatherhood and experiences of early parenting. Doctor of Philosophy Dissertations. 2012.
- 14- Carneiro LMR, Silva KLD, Pinto ACS, Silva ADA, Pinheiro PNDC, Vieira NFC. Fatherhood: discourses of men who experience a closer and participative relationship in the children care. *Journal of Nursing UFPE on line* 2012; 6(9): 2177-82.
- 15- Premberg Å, Hellström AL, Berg M. Experiences of the first year as father. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 2008; 22(1): 56-63.
- 16- Graham K. A phenomenological approach to understanding the early experience of becoming a father for the first time. Doctor of Philosophy Dissertations. 2007.
- 17- Strauss A, Corbin J. Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory. Sage: London, 1998.

- 18- Deave T, Johnson D. The transition to parenthood: What does it mean for fathers? *Journal of Advanced Nursing* 2008; 63(6): 626-633.
- 19- Simbar M, Nahidi F, Ramezankhani A. Fathers'educational needs for perinatal care in urban iran: a qualitative approach. *Journal of biosocial science* 2010; 42(05): 633-641.
- 20- Simbar M, Nahidi F, Ramezani-Tehrani F, Akbarzadeh A. Educational needs assessment for men's participation in perinatal care. *EMHJ* 2011; 17(9): 689-696.
- 21- Movahed M, Tourajianfar H. Association of socio-cultural factors with men's' attitude towards participation in family planning programs in Shiraz. *Demography association of Iran* 2007; 2: 92-110.
- 22- Ozgoli G, Rahmanian M, Nahidi F, Vellaii N, Ahmadi M. A study on male participation in family planning program in Shiraz, 2000. *The Journal of Zanjan Medical Science University* 2000; 10: 41-45.
- 23- Vakilian K, Keramat A. The attitude of men in reproductive health before marriage. *Zahedan J Res Med Sci* 2012; 14: 94-97.
- 24- Mortazavi F, Keramat A. The study of male involvement in prenatal care in Shahroud and Sabzevar, Iran. *Qom University of Medical Sciences Journal* 2012; 6: 66-74.
- 25- Ghafari F, Poorghaznein T, Mazloom S. Emotional health of pregnant and their husbands during pre and postnatal period in Ramsar. *Iran Journal of Obstetrics and gynaecology* 2005; 8: 72-80.
- 26- Burns N, Grove SK. *The practice of nursing research*. 2, editor. New York: W.B. Saunders Company; 1993.
- 27- Streubert H, Carpenter D. *Qualitative research in nursing: advancing the humanistic imperative*. Williams & Wilkins: Lippincott, 2007.
- 28- Polit D, Beck T. *Nursing research. method, appraisal and utilization*. Lippincott Co: Philadelphia, 2006.
- 29- Smith JA, Flowers P, Larkin M. *Interpretative phenomenological analysis: theory, method and research*. Sage: London, 2009.
- 30- Premberg Å, Taft C, Hellström AL, Berg M. Father for the first time-development and validation of a questionnaire to assess fathers' experiences of first childbirth (FTFQ). *BMC Pregnancy and Childbirth* 2012; 12(1): 35.